

Magdalena Nowożeńska

Archeologia żywa... na żywo, czyli krótki opis działalności Koła Naukowego Amatorów Antyku

Rocznik Lubelski 35, 305-307

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Archeologia żywa... na żywo, czyli krótki opis działalności Koła Naukowego Amatorów Antyku

Archeologia doświadczalna, eksperymentalna bądź też określana mianem żywa, to dziedzina poznawania historii poprzez wykonywanie rekonstrukcji śladów działalności ludzkiej od czasu powstania człowieka. Rekonstruuje się wszelkie aspekty życia codziennego, a także kultury materialnej ludzi różnych epok. W tym celu przeprowadza się rozmaite doświadczenia, eksperymenty mające na celu odtworzenie realnych zjawisk począwszy od produkcji żywności, poprzez technikę walki formacji wojskowych, aż do tak drobnych i szczegółowych aspektów życia jak ubiór czy rozrywki.

Wielbiciele antyku, rekonstruktorzy dziejów życia historii starożytnej, czy zwyczajnie miłośnicy nauki przez zabawę. Tak pokrótce można przedstawić działaczy grupy rekonstrukcji historycznej o niebanalnie brzmiącej nazwie Amatorzy Antyku trudniącej się odtwarzaniem szeroko rozumianego życia codziennego w starożytnej Grecji oraz Rzymie.

Przygoda z historią starożytną rozpoczęła się w 2001 r. Wtedy to w Sandomierskiej Wyższej Szkole Humanistyczno-Przyrodniczej grupa studentów – miłośników historii zainspirowana wykładami Dariusza Słapka, adiunkta w Zakładzie Historii Starożytnej UMCS, postanowiła spróbować swoich sił na polu rekonstrukcji historycznej.

Na samym początku członkowie dzisiejszego Koła działali jako sekcja Amatorów Antyku przy Kole Naukowym Studentów Historyków UMCS, by po czasie usamodzielnic się i utworzyć odrębne Koło Naukowe Amatorów Antyku. Oficjalnej rejestracji dokonano w ubiegłym roku. Od tego momentu nazwa Koła wpisana została w poczet organizacji działających na Wydziale Humanistycznym i dumnie promujących UMCS.

Początki działalności do najłatwiejszych nie należały. Grupka osób ubrana w proste, białe tuniki oraz niewyszukane rekonstrukcje naczyń prezentowane na pokazach w szkołach. Jednak ogromne chęci, zapał do pracy i wiedza studentów sprawiły, że to doświadczenie nie pozostało tylko chwilową zabawą. Ta fascynacja przerodziła się wkrótce w niesamowitą przygodę trwającą już przeszło 8 lat, a postępy na polu rekonstrukcji oraz popularność wśród organizacji akademickich sprawiły, że członkowie Koła coraz wyżej podnosili poprzeczkę.

Pierwszym poważnym projektem Koła była rekonstrukcja antycznej kuchni, wraz z posiłkami i zwyczajami żywieniowymi starożytnych. Zadanie to tylko pozornie wydawać się mogło proste. Odtworzenie antycznego posiłku na bazie grochu, soczewicy i oliwy nie jest takie łatwe, w szczególności gdy ma się do dyspozycji krótki, wręcz lakoniczny przepis zawarty w źródłach. Nie znając dokładnych proporcji produktów i procesu przygotowania studenci wytrwale eksperymentowali. W chwili obecnej kuchnia stanowi unikalny projekt w skali kraju, m.in. dzięki rekonstrukcji antycznego „grilla”, który od początku był chlubą Koła. Prezent-

wane menu posiłków, które najczęściej gościły na stołach Rzymian jest już w tym momencie dość okazałe.

Szerokie spektrum działań widoczne jest również poprzez mnogość rekonstruowanych dziedzin życia. Działalność kaletnika obrazuje nam setki zastosowań zwierzęcych skór, od obuwia, po elementy ubioru. Wszystkie skórzane elementy wykonywane są zarówno odpowiednimi technikami, jak i narzędziami, w postaci przecinaków i wybijaków.

Dyscypliny sportowe starożytnych igrzysk poznajemy dzięki fachowej wiedzy sportowców. To oni przybliżają nam fascynującą historię pierwszych igrzysk olimpijskich oraz przedstawiają z jakimi przeciwnościami musieli zmierzyć się ówczesni sportowcy by osiągnąć sukces. Wyjątkowe i pełne ekspresji pokazy maga nie tylko dostarczają wielu wrażeń ale i są przekazem iście magicznych treści.

Oderwanie od prozy życia i wprowadzenie w śródziemnomorski klimat przynoszą dźwięki zrekonstruowanych instrumentów muzycznych, od najprostszych gwizdków po rozbudowane technicznie liry. Koło posiada również stanowisko bogato zaopatrzone w materiały pisarskie: rekonstrukcje tabliczek glinianych oraz woskowych, a także papirusy i pergaminy. Z takim klasycznym wyposażeniem przekazywanie wiedzy staje się przyjemnością.

Prezentacje technik wykonywania mozaik, metod zdobienia waz greckich oraz malowania pośmiertnych portretów przestały stanowić zagadkę, a stały się przyczynkiem do ich głębszego poznania i zrozumienia. Wiedza merytoryczna wspólnie z rekonstrukcjami takowych malowideł stanowi namacalny dowód na to, że umiejętności i pasję można realizować bez kolizji z pracą czy studiami.

Studenci nieustannie poszukują odpowiedniej literatury, pracują i dbają by nowe rekonstrukcje były wierne autentycznym znaleziskom archeologicznym oraz źródłowym opisom. Przy odtwarzaniu poszczególnych aspektów życia codziennego niezbędne są owe, wymienione już opracowania źródłowe oraz artykuły traktujące o najnowszym stanie badań. Członkowie Koła szczególną uwagę przywiązują do wysokiego poziomu merytorycznego wszelkich prezentacji. Swą nieocenioną pomoc oferuje również dr Dariusz Ślapek, który dobrym słowem i pomocną dłońią nie raz już wyratował z opresji.

Przełożeniem pracy z literaturą na rzeczywiste rezultaty jest najnowszy projekt *Gladiator*, nad którym w ostatnim czasie pracują członkowie Koła. Zakłada on rekonstrukcję uzbrojenia oraz technik walki rzymskich mistrzów areny amfiteatralnej. Studenci przeciwstawiają się utartym w zbiorowej świadomości wierzeniom w częste występowanie walk gladiatorów wieńczonych śmiercią oraz wyjaśniają kto mógł zostać gladiatorem i ile naprawdę trzeba było zainwestować w wyszkolenie takiego „wojownika ku uciesze tłumu”. Efekty pracy nad tym projektem członkowie Koła zaprezentowali na studenckich konferencjach naukowych, w tym Konferencji Bronioznawczej (Łódź 2009).

Ale działalność Koła nie opiera się na wyłącznym studiowaniu niekiedy trudnej literatury. Przyjemniejszą częścią są wyjazdy i organizacje imprez historycznych, na których prezentowane są dotychczasowe osiągnięcia. Wielokrotny udział i zaproszenia na uroczystości organizowane przez UMCS oraz występy podczas ogólnopolskich festynów archeologiczno – historycznych świadczą o szerokiej rozpoznawalności i popularności Koła wśród grup rekonstrukcji historycznej.

Członkowie Koła kilkakrotnie występowali podczas Lubelskiego Festiwalu Nauki, Dni Otwartych UMCS, Festiwalu maturzystów, czy w nowej inicjatywie pod nazwą Spotkania z przeszłością - Dni Historyka.

Od początku działalności studenci zorganizowali wiele odsłon festynów chociażby w Sandomierzu, Żdanowie (k. Zamościa), Chełmie, Surazhu czy Radomiu. Za organizację pierwszych edycji Festynu Kultury Antycznej „Hellas et Roma” Sandomierzu dwoje studentów otrzymało w podziękę nagrodę burmistrza miasta.

Dużymi ogólnopolskimi imprezami w jakich Koło brało udział były m.in.: Festyn Archeologiczny na zamku w Liwie- Od piramid po Koloseum, Łódzka Wioska Historyczna, Jarmark rzemiosła - Spotkanie ze Starożytnością w Rakszawie oraz III Piknik archeologiczno – etnograficzny organizowany przez Muzeum Mazowieckie w Płocku. Nadmieniam, że to harmonogram wyłącznie z 2008 r. Bieżący rok przynosi obecnie znacznie więcej ofert imprez o tym charakterze, a czy będzie on bogatszy? Miejmy nadzieję.

Nowy cykl wykładów pod nazwą Spotkania z kulturą antyczną, organizowanych i wygłaszanych przez członków Koła oraz zaprzyjaźnione osoby cieszy się nie małym zainteresowaniem. Referenci poruszają w ich trakcie szeroko pojętą tematykę antyczną.

Dodatkowo studenci organizują zajęcia dla szkół wszelkich szczebli nauczania.

Uczniowie szkół podstawowych – najmłodszy uczestnicy pokazów z wypiekami na twarzy wysłuchiwali historii o małym Nikiaszu, który chciał zostać zwycięzcą igrzysk olimpijskich. Przygotowanie do zajęć i profesjonalne prowadzenie sprawiają, że dyrektorzy szkół bardzo chętnie decydują się na tak niecodzienne lekcje, a sami uczniowie do samego końca potrafią dopytywać i prosić o kontakt z grupą.

Liczne oferty i planowane inwestycje sprawiają, że Amatorzy Antyku aktywnie działają cały rok kalendarzowy, bez ustanku pracując i głowiąc się co jeszcze można poczynić w dziedzinie rekonstrukcji.

Zafascynowani historią ludzie, którzy chcieli z nauki uczynić pouczającą zabawę stworzyli Koło, które dziś rozwija się i będzie to robić nadal. Taka forma popularyzacji kultury antycznej oraz samej historii starożytnej sprawia, że grupa odnosi liczne sukcesy oraz zyskała popularność. To dobry znak bowiem obrazuje zainteresowanie społeczeństwa tą nieznaną, a przez to tak ciekawą historią, której odkrywanie i rekonstruowanie staje się tym większą przyjemnością w momencie kiedy ktoś potrafi to szczerze docenić.

*Magdalena Nowożeńska
Lublin*